

סדרת

לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָה אֱלֹהֵי חַפְצֹתַי

הערכה עצמית – ביטחון עצמי

חווית הצלחה וסיפוק

תפיסת הערך ביחס לנישלוונות ואכזבות

תפיסת הערך ביחס לחיי חברה

ממבט התורה

נושאים נוספים בסדרה:

שורש ההתמכרות - שותה מים מלוחים צמאו

**בנין הבית - הצורך הרגשי של כל אחד מבני הזוג במערכת
הנישואים**

**עצם החיים תענוג - הדרך להתמודד עם קשיים
ועוד**

הדפסה שלישית

ניתן להשיג

להדרכת חתנים ולהליך רגשי

יצחק כהן - ברזיל 102 קרית יובל

במייל y0527132109@gmail.com

0527132109

הסכמת מורינו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי ישראל לנדא שליט"א והמשגיח הגאון רבי יונתן אבר שליט"א

ישיבת הכלל יצחק
ע"ש הגאון רבי יצחק לנדא זצ"ל

הרב ישראל לנדא
ראש הישיבה

יום רביעי ד טבת תשפב

הנני להכיר בזה את ידידי הרב יצחק כהן שליט"א שעוסק בעזרה נפשית לבחורים בבעיות רגשיות רבות ושונות, וכן הדרכה ויעוץ בענייני שלום בית וכיו"ב. ועזר להרבה בחורים בישיבתנו הקדושה, ביודעי ומכירי קאמינא שהרב כהן יש לו ידע רחב ומעמיק ויכולות נדירות בתחום זה, וראיתי מקרים קשים ביותר שממש חולל בהם נפלאות, ומהם מקרים שאנשי מקצוע ידועים לא הצליחו להועיל מאומה והוא עזר לבחורים והעמידם על רגליהם.

וביותר שהוא עצמו ת"ח ובן תורה מובהק, ומעשיו הם על פי דרך התורה, וכידוע שבתחום זה ישנם הרבה שיטות שאינן מתאימות לבני תורה ואף השקפות שסותרות את יסודות האמונה וההלכה. וחפץ ה' בידו מצליח להביא מזור ומרפא וטל תחיה לנפשות יקרות הנמצאים במצוקה נפשית.

הכותב והותם כברכה
ישראל לנדא

הנני מצדד לנגדו בשם הישיבה שליטה, ויהי רצון שיענה
לשיעורי דעתו בכל העניינים.

גגונה גגונה
יונתן אבר

מפתחות

תפיסת המושגים - הערכה, ביטחון, הצלחה כפי שנתפסים בעולם והחסרונות שבתפיסה זו

מהי הערכה עצמית

יצירת ביטחון עצמי - מכח הערכה נכונה

הגדרת המושג הצלחה - חווית התגברות על המפריע
סיפוק [הגשמה עצמית]

שלבי המעשה בפנימיות האדם

עולם החוויה

עבודה מעשית על הערכה עצמית, ביטחון, הצלחה
וסיפוק

חיי חברה ממבט של ערך

מבט על נפילות רוחניות ממקום של ערך [ההבדל בין
כישלון לאכזבה]

עבודה מעשית לחוסר הצלחות

מעשים כדי ליצור הרגשה של ערך [הרגשת קיום או הרגשת סיפוק]

נספח א' - ההבדל בין ערך לכבוד

נספח ב' - ההבדל בין הערכה עצמית לגאווה

פתיחה

לעשות רצונך אלהי חפצתי

א. לעשות רצונך - לדעת את רצון ה' מתוך בירור מלא ב. חפצתי - שיש רצון שלנו לקיים, לפי הנלים שלנו

ביטחון עצמי, הערכה עצמית, דימוי עצמי הם ממש מטבע עובר לסוחר היום כולם מדברים על זה ועל החשיבות של זה

אבל יש כל כך הרבה בלבול מה זה

אנשים תופסים את הנושא כך: ביטחון עצמי - אדם שהוא בטוח בעצמו בחברה ובשאר דברים

הערכה עצמית - אדם שמרגיש שווה

הצלחה, אדם מוצלח - אדם שעושה דברים שהעולם רואה אותם כהצלחות יש לו אישור שהוא אדם מוצלח או שעומד בממד ההצלחות האישי שלו

האם אדם שחי כך שהוא בטוח בעצמו לעשות מה שהוא מבין בחברה ובשאר החיים ולא צריך לאנשים אחרים שיחזיקו אותו

שיש לו הצלחות בפועל ברמה הגבוה ביותר שהחברה מעריכה [בישיבה הכי טובה, הבחור הכי טוב, ראש ישיבה, ראש כולל חשוב וכו']

והוא מרגיש שווה בגלל כל ההצלחות שלו בחיים

הוא אדם מאושר ????

אם נשים את עצמנו במצב כזה שאנו בטוחים בעצמנו בחברה בכל מצב, מוצלחים ומצליחים בכל מה שאנו עושים ומרגשים שווים בגלל כל ההצלחות שלנו, האם טוב לנו, אנו מרגישים שמחים, מאושרים, רגועים

התשובה היא - לא - נחרץ

למה, מה חסר לנו, למה כל זה לא מספק?

המקום של האכזבה והכישלון - כשאדם נכשל האם זה אומר שהוא לא שווה? ולמה? ואם כל רגשות אלו קשורות לתשובה?

מה קרה בדורנו לעומת דורות קודמים שלא היה בכלל צורך לדבר על זה ???

כתב הגאון רבי צבי גירנהויז שליט"א [בהסכמה לספר בעצתך תנחני] וז"ל אשר מרוב תהפוכות הזמן נשתבשו רוב המושגים הבסיסיים עד אין היכר ממש וכתוצאה מגששים באפלה ומזיקים לעצמם ולאחרים תוך כוונה טובה להתעלות בתורה וירא"ש ומדות טובות"

כלומר הנקודה היסודית שהשתנתה בין דורנו לדור קודם היא לא "חידוש מושגים" שמולם אנו צרכים להתמודד ולא לתת למושגים אלו לחדור אלינו

אלא "שיבוש המושגים" שאנו חיים מושגים בצורה שאנחנו תפסנו את הנקודה שבהם ולוחמים לחיות בצורה זו, בלי לברר אם זו הנקודה האמיתית של המושג או שזו ההבנה שלי ולא ברור שהיא נכונה

והדברים פשוטים, זכינו ללמוד תורה כל יום, להתעסק בהבנת רצונו של בורא עולם בניהול העולם, מה אנחנו עושים בלימוד, בפרט בדרך ההבנה שהנחילו לנו רבותינו, מה זה הבנה, לומדס'

אנו לומדים סוגיא תופסים תחילה את המושג בצורה מסויימת ואז מתחיל סתירות, קושיות על גבי קושיות שמוכיחות דבר אחד, - לא הבנו נכון את המושג, מגדרים את המושג מחדש ואז הכל ברור כלומר כשיש כל כך הרבה בלבול, הדרך היא פשוט לברר את הנקודה של המושג וממילא הכל ברור

צריך לדעת שכל שאלה של הבנת מושג בדרכי החיים, היא שאלה בדיוק כמו שאלה בהלכה ובהבנה בסוגיא, על הכל יש לתורה תשובות רק צריך לדעת ברור א. מה מחפשים ב. איך מחפשים איך בונים יסודות נכון מנושאים אלו, ולזה צריך שימוש ת"ח כמו בלימוד גמרא שאנו שומעים שיעורים לא רק כדי לקבל את הידע של ה"רייד" [יש הרבה מאוד דרכים לקבל את זה היום גם בלי שיעורים] אלא לדעת איך מעמדים נכון סוגיא, ונהגדרת הסטייפלער מטרת הישיבות "ללמוד איך ללמוד" ומטרת החוברת היא "ללמוד איך לחיות נכון את המושגים"

זה מטרת החוברת להעמיד נכון את המושגים האלה ממבט אמיתי שבו נבין נכון מהו ערך, ביטחון, הצלחה, סיפוק ואז נבנה בתוך עצמנו עולם חדש

מהו כישלון ומהו אכזבה וההבדל ביניהם? ואיך זה מושפע מתפיסת הערך?

ואת כל זה נשאב רק מהתורה הקדושה שכולה אמת צרופה ויש בה פיתרון לכל בעיה בחיים, רק צריך לדעת איך לומדים אותה

אמר לי יהודי ת"ח שעבר על קונטרס זה, אתה יודע מה היו אומרים לפני עשרות שנים על קונטרס כזה?, על כאלה דברים פשוטים אתם דנים...

זה ממש הנקודה שלנו בחיים לחזור ולהחיות את הנקודה הפנימיות של כל המושגים שאנו חיים איתם היום באותה נקודה שחיו איתה כל הדור הקודם, לא לחיות את המושגים לפי ההבנה של העולם המערבי שכולו חיצוניות שלא מספקת את הנפש וממש מיום ליום רואים שככל שהם פורצים גבולות כך הם הנפש שלהם הולכת ומתפרקת [דיכאון, חרדות, נפיתיות, אובססיה, מניה דפרסיה, סכיזרופיניה, הם דברים של היום יום אצלם, והפלא הגדול והנורא הוא שבעיות אלו כבר לא נתפסות כיציאה ממהלך החיים התקין של רוגע שלווה ושמחה פנימית אלא נתפסות כחלק ממהלך החיים ה"י]

מה בעצם החידוש של העולם המערבי - נשהם לא מבינים מסגרת מסויימת, יותר נכון נשהם לא חיים את הנקודה הנכונה של המושגים, הם לא מעמקים לבדוק מה אני לא מבין אלא שוברים מוסכמות, אם אני לא מבין את המושג אני לא חי איתו, פורץ גבולות ועושה מה שהדחף שלי כרגע אומר לי לעשות, נו ומה התוצאה - דיכאון

אך כשאנו לא מבינים מושג אנו יודעים שאם אני לא מבין, [או שאני חושב שאני מבין, או שאני חושב שמה שהבנתי את המושג זה נכון ואני רואה שבמהלך החיים משהו נתקע], אני חוזר לברר אותו ולא פורק אותו, כי אני מאמין שהתורה היא תורת אמת

אמת כלומר, זה המציאות האמיתית של החיים ואין שום דרך אחרת לחיות את החיים בצורה שמספקת את כל מערכת החיים הרגשית השכלית והתחושתית, כולל כל סוגי הדחפים שיש בנו, אלא רק על פי תורה, כי הקב"ה ברא את האדם על פי התורה ולא שהתורה ניתנה לבני אדם ככללים אחרי בנין האדם, באופן שהתורה אינה ספר כללים אין לחיות את החיים אחרי שיש כבר צורת אדם

אלא היא ספר היצון אין ליצור אדם שלם בגופו נפשו וכל סיפוק צרכיו

מתוך הניסיון בלימוד כמה שיטות ובהבנת המנגנון שעליהם הם עומדים למדנו, כמה דרך התורה היא היחידה שמספקת את עצם הנפש ולא רק גורמת לרוגע ולהרגשה טובה כמו שיטות אלו ועולה ההרגשה הנפלאה, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, זכינו להיות עובדי השם א. טוב חלקנו - עושים את הדבר המועיל ביותר בעולם ב. נעים גורלנו - החיים על פי התורה הם החיים הנעימים ביותר עלי אדמות ממש, רק צריך לברר נכון את דרך החיים הנכונה על פי תורה

ביראת כבוד ברצוני להודות למורי ורבי הגאון רבי חיים פרץ ברמן שליט"א מראשי ישיבת פונביז' המעטירה, על שקירבני עד מאוד ופתח בפני את הטמון באוצרותיה המופלאים של תורה והרבה מהכתוב הוא מכח כלי ההבנה והניתוח שזכיתי לקבל ממנו

כ"כ ברצוני להודות למורי ורבי הרב מנחם שווב שליט"א יו"ר המכון ובעמח"ס עולם מלא, שפתח בפני את עומק עיני הנפש מתוך התורה, וממש נתגלה אין כך מצב שאדם עובר בכל צורה מבואר

**בתורה בכל עומקו ואין כלל להשוות בין מבט העולם הפסיכולוגי
בכלל על צורת הנפש למבט עומק התורה**

**אין מילים בפי להודות לנוות ביתי שתחי' על כל מסירותה למעני
ולמען אוכל ללמוד בהשקט בנחת ובשמחה יתן ה' שנזכה לרוות יחד
נחת וברכה מכל יוצאי חלצינו ולזכות לגדלם לתורה לחופה ומעשים
טובים**

**אודה ה' מאוד שזיכה אותי לכתוב קונטרס זה והתקבל בחיבה בב'
מהדורות ומתפלל שלא יצא ח"ו תקלה תחת ידי, ואזכה להיות לעזר
להבנת מושגים אלו [שנכתבו על סמך נסיון וב"ה בהצלחה] ונזכה
שתתרבה הדעת ושמחת החיים להיות עבדי ה' ועובדי ה'.**

**קונטרס זה מיועד להעמיד את המושגים בצורה נכונה ובחלק זה
הוא שווה לכל נפש אמנם העבודה המעשית וההתקדמות איתה
תלויה בכל אחד באופן אישי**

קונטרס בעניין

הערכה - ביטחון - הצלחה - סיפוק

**יסוד התפיסה של העולם המערבי היא האדם שווה לפי מדד
ההצלחות שלו**

**כדי להתחיל לדון בדברים אנו רוצים להגדיר ברור את התפיסה
הרווחת היום בעולם**

**"תצליח" "תהיה שווה" זה הסיסמה של העולם המערבי שחדרה
אלינו, תעשה תהיה שווה, לא תעשה, אתה לא שווה כלום**

ומה תעשה? רק מה שהעולם רואה בו שוויון [באיזה עולם שאתה חי]

ממילא אדם שעושה משהו מרגיש שווה, אדם שלא עושה כלום או עוסק בדבר שפחות נחשב מרגיש שווה פחות] גם אם העיסוק בו נותן לו הרבה מאוד סיפוק]

איך נוצרה תפיסה זו

אדם קם בבוקר עם הרגשה רעה עושה משהו שהעולם מעריך ומרגיש טוב ואז הוא רוצה לשחזר את ההרגשה הזו, הוא לא בודק מהי ההרגשה הזו והאם זה המתכון הנכון למלאות את מה שחסר לו אלא ממשיך לעשות כדי לשחזר את אותה הרגשה

בלי לברר א. מה חסר לי כשאני קם בבוקר ומרגיש רע ב. האם ההרגשה הטובה הזו היא ממלא אותי או שהיא רק בריחה שלי מעצמי

מה היא ההרגשה הזו = הרגשת אישור, = אני מוצלח, כלומר אישור מהעולם שאני מוצלח או אישור שלי פנימי שאני שווה, ואם אני לא שווה אז משהו בי פגום = אני פחות שווה

אבל האמת היא אם נשים אדם בחברה אחרת, בחברה של העולם השלישי, אין שם את כל הערכים של העולם המערבי, מצליחות, לעמוד ביעדים של החברה, להיות שווה, איך הם מרגישים טוב? הרי הם לא שותפים במשחק, הם בעצם לא שווים בכלל במדד הצלחה עולמי, אז איך הם מרגישים טוב ובדרך כלל חיים יותר טוב וחיים יותר ארוכים מהעולם המערבי

העולם המערבי הכניס אותנו למשחק של שווי ומדד הצלחות כדי לייצר מצליחות עולמית שתיתן תפוקה, בעצם לא מעניין אותו ההרגשה של האדם הפרטי בכלל, מעניין אותו להגיע להישגים עולמיים ואז הוא שיעבד אנשים למטרה הזו, בעצם יצרו מסגרת שבו קובעים לכל אדם כמה הוא שווה ואין לו שום דעה בזה, העולם קובע

מה הוא שווה ואיך הוא שווה, יש מדד ברור שהעולם יצר ואם הוא עמד בזה הוא מרגיש טוב ואם לא אז הוא מרגיש רע וכך יוצרים מנוע לייצר כמה שיותר לעולם

ומהתפיסה הזו נגזרו המילים, הערכה, ביטחון, והצלחה כך:

הערכה עצמית כמו שהיא נקראת בעולם וחסרון שבה

אנחנו רגלים להשתמש במילה "הערכה" במובן של שווי, כלומר כמה הדבר שווה וכדי לדעת כמה הדבר שווה אנו מעמדים כמה פרמטרים לדבר ואז דנים אותו ביחס לדברים אחרים, כגון מעמדים מוצר אחד מול מוצר דומה של חברה אחרת ודנים את התכונות של כל דבר וכמה יש בזה מה שאין בזה ואז קובעים את השווי הממוני שלו

ההרגל שלנו כשאנו באים לקבוע ערך של אדם היא לדון או ביחס לאדם אחר או ביחס למדד של הצלחות

לדוגמא הבחור החכם/הנישרוני/החברותי ביותר בשיעור הוא השווה ביותר = שווה ביחס לאחרים.

או שאנו דנים ביחס למדד הצלחות, כלומר ישנו איזה סרגל של הצלחות שאנו מודדים את האדם ביחס לאותו מדד אם הוא עומד באותו מקום או לא

ובעצם יוצא שאנו בכלל לא דנים על עצם האדם, על היכולת שלו על המערכת חיים שלו אלא אם הוא עומד בכללים חיצוניים ממנו

א"כ אין העמדת האדם עם החיים הפרטים שלו עם התכונות והיכולת שלו, אלא רק מכונה של היכי תמצוי לעמוד בכללים אלו [או כללים ביחס לאחרים כמה הוא יותר מהם או כללים ביחד למדד הכללי של מה נקרא אדם מוצלח בעולם ואת זה הוא צריך להעמיד]

שווי כתולדה מהצלחה ולא הצלחה כתולדה משווי

נקודה חשובה נוספת שעומדת בבסיס חשיבה זו היא, שהשווי הוא ההצלחה כלומר אני שווה לפי ההצלחות שלי

לא שיש לי ערך וממנו יוצא ההצלחות, אלא ההצלחות שלי הם התנאי לערך שלי, ומי שאין לו הצלחות בעצם אין לו ערך בכלל [וההצלחה נמדדת לפי הכללים שנקבעים בחברה]

ביטחון עצמי כמו שהוא נקרא בעולם והחיסרון שלו

בעולם מתסכלים על אדם עם ביטחון עצמי כאדם שמשדר עוצמה וחוזק בחברה והוא משדר שהוא לא נצרך בכלל לאחרים בטוח בדעות שלו ובמעמד שלו

האם זה ביטחון עצמי אמיתי? אדם כזה טוב לו או שהוא כל היום עסוק בלשמור על המעמד שלו? על החוזק והקשיחות שלו

ישנם שיטות טיפול שזה העבודה שלהם, [והרבה מאוד שיטות שיווק] ללמד בן אדם איך להיות בטוח בעצמו ולהקרין את העוצמה הזו חזק בחברה, אך כל זה ענין חיצוני מאוד ורק גורם לאדם להיכנס לתוך עמדת מגננה על המעמד שלו וייחצון של ההצלחות שלו ושל היכולות שלו

כי כל עוד ועולם לא גילה עדין את היכולות שלו ואת המעמד שלו, לא אישר לו את המקום שלו - אין לו הרגשת ביטחון

בעצם ההגדרה של העולם היא -ביטחון עצמי = יוצר ערך, וזה טעות גדולה מאוד

ביטחון עצמי אמיתי הוא תולדה של ערך, כלומר ההכרה שלי ביכולות שלי ובהצלחות שלי נותנות לי הרגשה של ביטחון בזה שאני יצליח במה שאני רוצה ובזה נרחיב בהמשך

הצלחה כמו שהיא נקראת בעולם והחיסרון שבה

מדד ההצלחות בעולם הוא א. לפי הצלחות של אחרים ב. לפי סרגל כלים שכל חברה קבעה לעצמה [ואצלנו כבני תורה הסרגל הוא, כישרון בלימוד יכולות התמדה, תפילה, משופשף, חברמן וכו']

כלומר שמוצלחות היא עמידה ביעדים שנקבעים או בחברה או שאדם קובע לעצמו מחמת סרגל כלים של החברה

מה אדם מרגיש שהוא כובש יעד - הרגשה שהוא מוצלח

לכמה זמן ההרגשה הזו מחזיקה? מעט מאוד זמן

[בדרך כלל גם אין הרגשה כל כך של הצלחה אלא אישור של אני בסדר, וגם אם יש איזה הרגשה של הצלחה היא הרגשה שמאוד מהר עוברת כיון שהאדם עסוק בלכבוש עוד יעד]

החסרונות הגדולים במהלך זה - מדד של שווי - ביחס להצלחות של אחרים או ביחס למדד הצלחות כללי שהעולם קובע

א.המדד אינו מדד אמיתי

מדד של שווי מאוד משתנה מחברה לחברה אין בו הרי תוכן אמיתי כלל, יותר מזה, הרי היום המקום היותר מוערך בחברה הוא כמה הוא משופשף יודע לענות מהר, חברותי ופחות נחמד,

הרמה הרוחנית האמיתית שלנו לא קיימת בסרגל של החברה, לא קיים כמעט מדד לתפילה למידות טובות באמת, ואפי' בלימוד שהוא

ממש עיקר העיסוק שלנו, אין הרבה יחס להתמדה כמו לכישרון, וכן יש הרי פחות הערכה להבנה מכח עמל אמיתי מאשר להברקות

ב. לא מתמלאים מזה

אדם שחי ככה לא מרגיש מלא באיזה תוכן אלא רק מידי פעם יש לו תחושה חזקה של מוצלח, ואחר כך תחושה חזקה של לא שווה כולם, ובדרך כלל בציר הזמן התחושה החזקה של לא שווה יותר דומיננטית מתחושת ההצלחה

ג. אין הרגשת הצלחה - אלא הרגשת אישור שאני בסדר ביחס למה ששאפתי להגיע

אפי' אדם שיגיע למקסימום של ההצלחות לפי מה שהם נקראים בעולם הוא לא יחווה הרגשה של הצלחה, אלא הוא ירגיש שהוא עמד בתנאים שקובעים אדם מוצלח

ד. התוצאה: לחץ לרדוף אחרי דבר שלעולם אי אפשר להשיג אותו

אדם שחי ככה גם אם הוא עומד כל החיים בכללים, הוא לא מרגיש טוב אלא הוא אדם שיש לו אישור לזה שהוא מוצלח, אך אין לו הרגשה של מוצלח כיון שהרגשה של מוצלח מגיעה רק ממהו פנימי ולא ממהו חיצוני

אז מה שאנו רוצים לברר:

האם המושג הזה, שאני עושה = אני שווה ואם לא אני לא עושה אני לא שווה, ובכלל התפיסה של שווי ביחס לאדם כמו ביחס לכל חפץ בעולם - הוא צורך אמיתי בנפש להרגיש שווה או שהוא חיים על פי תפיסת עולם

ואם נקבע שאין צורך אמיתי בנפש להרגיש שווה - אנו חייבים להסביר למה כשאדם עומד במדדים של העולם [גם של עולם התורה] הוא מרגיש טוב יותר ואם לא הוא מרגיש לא שווה ואת החי אי אפשר להכחיש

אדם שלא עושה כלום מרגיש רע, ומרגיש לא שווה ואת זה אי אפשר להכחיש א"כ מה שייך בכלל לדון אם יש צורך כזה בנפש פה נמצא בעצם העיוות הגדול ביותר, בין הרגשת ערך אמיתית, כמבואר לקמן, לתחושת שוויי שהעולם נותן - אישור למדד הקיום שלי

התשובה בעזרת ה' אחרי שנגדיר ברור את הדברים

הערכה

ביאור ענין הערך

מצינו ב' שימושים באותו שורש ערך - הערכה ואומדן כלשון הכתוב ויקרא כ"ז ח', והעריך אותו הכהן שהוא לשון של אומדן, וכן מצינו בפרשת ערכין שכולה פרשה של אומדן וקביעת שווי של הדברים ויש ערך בלשון של סידור ועריכה כלשון הכתוב שם א' י"ב וערך הכהן אותם על העצים

מה הקשר בין ב' עניינים אלו סידור ועריכה, ואומדן, ומה שורשם ביאור הדברים הוא, כתב הרש"ר הירש וז"ל (ויקרא פרק כז) "הוראת היסוד של "ערך": להעמיד דברים הקשורים זה לזה ולסדר אותם זה בצד זה (קרוב ל"ארג": לחבר חוטים מקבילים). ומכאן גם ההוראה: להעמיד זה בצד זה לצורך השוואה. "אין ערך אליך" (תהלים מ, ו): אי אפשר להעמיד דבר בצידך; "ומה - דמות תערכו - לו" (ישעיה מ, יח). ומכאן גם ההוראה: לתאר את שוויו ואת משמעותו של חפץ; לתאר, מה ניתן להעמיד בצידו של החפץ. "לא - יערכנה זהב", "לא - יערכנה פטדת - כוש" (איוב כח, יז; יט): לא זהב ולא אבן יקרה יש בהם כדי לתאר את שווי החכמה. "עֵרֶךְ": תיאור המשמעות, ביטוי לשווי; כך: "לא - ידע אנוש ערכה" (שם פסוק יג).

ביאור הדברים הוא - ערך - קביעת המקום של כל כמה דברים שנמצאים יחד באותה מסגרת כשיש רק דבר אחר ואין מה להשוות לו - לא שייך כאן ענין של ערך כלל, וזהו שנאמר אין כערכך ה' אלוהינו כלומר אין דבר דומה שאפשר לשים ליד כבוד ה'

אחר שיש לנו כמה עניינים דומים שייך לדון על ערך ביניהם בב' אופנים

א. אם ישנם כמה דברים שהמטרה היא לאחד אותם כדי שיצרו יחד משהו מושלם אז בעצם אנו עורכים אותם כלומר קובעים כל דבר במקום הנכון שלו כדי ליצור משהו שלם מכל הפרטים האלו,

ב. כשהמטרה היא לקבוע את מהות הדבר מעמידם אותו ביחס לדברים אחרים שעומדים באותו משקל שלו, באופן שאין כאן ענין של עריכה, כלומר של סידור הדברים כל אחד במקומו, אלא הערכה כלומר לאמוד את הדבר הזה מול אחרים ואז לקבוע את מהותו

באופן ששורש ענין הערך הוא להעמיד את הדברים ששייכים אחד לשני במסגרת אחת ואז או לסדר כל אחד במקום הנכון שלו כדי ליצור תמונה שלמה ביניהם או להעמיד את הדבר שאנו דנים עליו ולקבוע את מהותו ביחס לדברים אחרים

[עי' בנספח בסוף החוברת ביאור יסוד ההבדל בין ערך לכבוד - שהרי כל העולם נברא לכבודו יתברך, אך אין כערכך ה' אלוהינו, עי' בזה באורך שם]

כשבאים לאמוד דבר אנו קובעים את מה אנו רוצים לאמוד, את המהות שלו, או לאמוד את השויי שלו, או לאמוד את המשקל שלו וכו' בעולם מעמידים בני אדם ואומדים את השויי שלהם לפי מדד ההצלחות שלהם

אך אנו מבינים שזה לא הצורה הנכונה לאמוד אדם במדדי שווי, כמו שביארנו לעיל, מה כן אנו אומדים את מה מערכים

לאמוד ולהעריך את היכולות שיש בנו את עוצמתם ואת עומק איכותם

הערכה נכונה היא להעריך ולאמוד את היכולת שלנו, כמה יכולות יש לנו, כלים שעוזרים לנו להוציא לפעול את הרצונות שלנו, וזה משתקף בכל מעשה שאנו עושים אפי' אם עשינו אותו רק פעם אחת יש פה איזה יכולות שעשתה אותו והיא קיימת בי רק צריך לגלות אותה

אפי' אם רק פעם אחת למדתי טוב זה אומר שיש לי את היכולת ללמוד רק אני צריך לבדוק מה מונע ממני להוציא לפועל את אותה יכולת אבל אנו מתמקדים כרגע בחלק הזה המגלה לי מהו היכולת שיש בי

כלומר המקום של הערכה אינו הערכה במוכן של שווי כלומר שאנו מודדים את השווי של בדבר ביחס לדברים אחרים, אלא אנו בהערכה עצמית אומדים ומודדים את היכולת שלנו ומגלים בתוך עצמנו בכל דבר שאנו עושים מהי היכולת שעומדת מאחורי כל מעשה טוב שלנו הרי כל מעשה נעשה מכח איזה יכולת שיש בנו

חלק שני אנו מסדרים את היכולות שלנו בתוך מערכת החיים, איזה יכולות אני רוצה להוציא לפועל, ואיך אני רוצה להוציא אותה, זה חלק של עריכה, סדר וארגון בתוך מכלול היכולות והכוחות שלי

דברי הרמב"ן בביאור ענין ויגבה ליבו בדרכי ה' - גילוי הנלים

כתב הרמב"ן (שמות לה כא) וז"ל ויבאו כל איש אשר נשאו לבו על החכמים העושים במלאכה יאמר כן, כי לא מצינו על המתנדבים נשיאות לב, אבל יזכיר בהם נדיבות, וטעם אשר נשאו לבו, לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי

שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר וכבר הזכרתי זה בסדר האחר (לעיל לא ב) והנה אמר שבאו לפני משה כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה, וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו התרומה והנה משה אמר לכולם כי קרא ה' בשם בצלאל ואהליאב (פסוק ל), ואחרי כן קרא להם משה ואל כל חכם לב (להלן לו ב) שיבואו לפניו ונתן להם הנדבה:

מקשה הרמב"ן אמאי מצינו לשון של "נשיאות לב" אצל החכמים העושים במלאכה ולא מצנין כן אצל הנדיבים שתרמו למשכן שנקראים "נדיב לב"

ובזה כתב הרמב"ן "כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר עכ"ל

כלומר ענין נשיאות לב הוא לא נדיבות לב, דנדיבות לב הוא שהאדם פותח את ליבו לתת את הממון שיש לו ובזה לא צריך איזה יכולת בעצם האישיות שלו אלא לב טוב ורצון לתת וע"ז נאמר הלשון נדיב ליבו

אך העוסקים במלאכה לא היה א. מי שלמד אותם כלומר בנה את היכולת שלהם ב. אף אחד מהם לא אימן את ידו בזה ויצר בעצמו את הכלים לעשות את המלאכה ג. שגילה להם את זה שהם יכולים

אלא הם נשאו ליבם - כלומר גילו בתוך עצמם את היכולת הזו לעשות במלאכה וזהו לשון נשיאות לב גילוי הכלים הנפשיים שיש בנו לקיים

את רצון ה', ואז גבה ליבם בדרכי ה' לומר כן מצאנו בתוך עצמנו את היכולות לעשות את המלאכה שה' מבקש

וזה ממש היסוד שדיברנו בו לעיל כל ענין הערכה עצמית הוא גילוי של הכלים והיכולת שקיימות בנו כדי לקיים את רצון ה' בעולם וכדי למלאות את כל מה שמוטל עלינו בחיים

הכרת הכלים ולא הכרת המעלות

ישנה דרך שמנסה להכיר לאדם את המעלות שלו כלומר, חכם, צדיק, מוצלח, כלומר כל מעשה שהוא עושה טוב מוכיח שהוא צדיק או חכם וכדומה [כך עובדים בדר"כ בשיטת סי. בי. טי. ועוד שיטות]

[בזמן האחרון בתוך אותה שיטה יש כאלו שבכלל כופרים בצורך בהערכה בעצם הם טוענים אדם מחפש שוויי ואז הוא שואל מה השוויי שלי, מי אמר בכלל שצריך שוויי למה בכלל אני צריך להיות שווה אפשר לא להיות שווה ולחיות ולהיות שמח פשוט בא ננתרל את צורך הזה

אבל זו טעות גמורה כיון שהצורך בערך הוא צורך נפשי בדיוק כמו צורך באהבה וחום וכמו שהגוף זקוק לאוכל אם תשכנע אדם שבעצם למה להיות צריך אוכל ולאכול, אל תהיה צריך אוכל ואל תאכל...

כיוודע הרבה מאוד שטופלו בשיטה זו נפלו לדיכאון כיון שאם לא נותנים למערכת הרגשית את המזון שלה ודנים רק בשכל מציאותי ועושים שינוי תפיסה לכל דבר האדם מתנתק מהרגש שלו כשהוא מבין בשכל שיש בו דברים לא נכונים בהגיון]

יש להכיר מעלות ויש להכיר יכולות וכלים

להכיר מעולת זה להכיר בצורה כללית את מה שיש בי כגון חכם, צדיק, מבין, איש חסד, זה המעלות שיש בי אבל אני לא מכיר את היכולת שיש בהם כלומר את היכולת שעומדות מאוריס האפשרות להוציא לפועל דברים

למשל חכם - מה זה חכם, זה אומר שיש לי יכולת של התמדה, יש לי כלי של הבנה, יש לי כלי של סקרנות וכו'

זה מאוד כללי ולא נותן לאדם חיבור ליכולות שלו שהם הכלים שאיתם משתמש בהם אלא זה רק נותן הרגשה טובה כללית כדי לעשות משהו אבל אין איזה הרגשה פרטית ביחס לדבר שעשה עכשיו כגון אדם שלומד טוב הוא יכול לומר לעצמו מעלות אני לומד אני מוצלח שאני לומד אבל זה הרגשה כללית שאני בסדר הרגשה שאני טוב ומוצלח וזהו

אך יותר מזה עיקר העבודה שלנו היא גילוי של הכוחות שקיימים בנו בפעול ולא כל מיני הכרות שלכיות מופשטות שלא נותנות לנו שום רווח בשטח המעשי אלא רק הרגשה טובה כללית, כדי להמשיך את החיים אבל לא גילוי של עצם הכלים שלי כדי להשתמש בהם לשטח המעשי

עוד דבר אין שום משמעות למעשה אחד קטן כיון שהוא לא מעיד על המעלה הכללית של חכם צדיק וכו' אלא צריך או מעשים מאוד גדולים או רצף גדול של מעשים

אבל אם אנחנו בודקים איזה כלים זה משקף לי כשאני לומד א. יש לי הבנה ב. יש לי חיבור לרוחניות ג. יש לי יכולת התמדה וכו' ד. העולם הערכי שלי יותר חזק מהתאוות שלי וכו'

ככל שאני מעמיק ביכולות שלי אני יותר מתחבר לעצמי - לכלים שיש בי, לא למעלות הכלליות שיוצאות מהמעשים שלי

[אדם שאין לו יכולות גם לא יהיה לו רצון להוציא אותם לפעול, כלומר הרצון לערך אמיתי [הכרה של היכולות שלי] מגיע רק אחרי שאני מרגיש שיש בי יכולות ואני רוצה לגלות אותם ולהוציא אותך לפעול]

כשנדבר על החלק של הצלחה נראה כמה ההבדל בין ב' גישות אלו [בין העמדת מעלות לבין הכרת כלים ויכולות] הוא ממש קריטי

ביטחון עצמי - ביטחון באפשרות להוציא את הכוחות לפעול ולא ביטחון במעמד

ביטחון שנוגד מכח הערך שלי

ביטחון עצמי אמיתי הוא כשאדם מגלה את היכולות שלו ומעריך אותם נכון מכח מה שאני מעריך את עצמי ומגלה את הכוחות והיכולות שה' זיכה אוי בהם אני מגיע לשלב שאני חושב האם אני יכול להצליח לבצע איזה מעשה מסויים כגון ללמוד להתפלל, ואני מתבונן הנה את היכולות יש בי אז למה שאני לא יצליח זה יותר לי הרגשת ביטחון

כלומר שכלל שאני ברור יותר ביכולות שלי כך אני מריגש ביטחון בהוצאה שלהם לפעול, ברור לי לפני שני ניגש לעשות מעשה שכיון שיש לי את היכולות לבצע אותם אני בטוח שאני יוצא אותך לפעול

וזה רחוק לגמרי מהביטחון עצמי המדובר בעולם שהוא ביטחון במעמד בשדר והעוצמה שאני יוצר

הצלחה - חוויה של התגברות היכולות על המפריע

דיברנו על הערכה כלומר על הכרת היכולות שנמצאות בנו [בכל אדם יש יכולות רק צריך לגלות אותם כל מעשה הכי קטן כבר מגלה על יכולות שיש בה פוטנציאל להוציא לפועל אין ספור מעשים אם רק נגלה אותה ונעריך אותה] בא נדון על החלק השני - הצלחות מהו הצלחה

בתורה נאמר ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח - מה זה מצליח כתב הספורנו (פרשת וישב פרק לט פסוק ב) ויהי איש מצליח. משיג כל תכלית מכוון

כלומר הצלחה היא כל דבר שמגיע לתכלית שלו - זה נקרא שהייתה פה הצלחה, הייתה פה תוכנית והיא יצאה מהכח אל הפועל ומימשה את עצמה

זה החלק של הדבר שמצליח כלומר כשהתוכנית הצליחה זה שהיא הגיעה לתכלית שלה מה זה אדם מוצלח?

כתב הרש"ר הירש (שם) וז"ל "צלח": התקדמות לקראת מטרה מתוך התגברות על כל מכשול יוסף היה לאיש המביא לידי מטרתו את כל אשר יעשה ממנו:

כלומר אדם מוצלח זה אדם שמתקדם לעבר המטרה ומתגבר על מכשול - אין הרגשת הצלחה בלי התגברות של מכשול

כלומר הערכה היא הכרת היכולות שאיתם אנו משתמשים כדי לבצע את התוכנית הם כי העבודה של התוכנית, כשאנו פועלים להוציא לפועל את היכולת שלנו ויש לנו כל מתנגד ואני מתגברים פה אנו חווית הצלחה

א"כ אחר שהכרנו את הכלים והיכולת שלנו אנו רואים איזה נח עומד
בנפש שלנו ומתנגד לאותו יכולת לצאת לפועל כגון יש לנו יכולת
ללמוד ויש לנו ללמוד ויש לנו גם רצון ללמוד אבל משהו עומד כנגדנו
עצלות חוסר חשק חוסר טעם עומד כנגד אותו כלי ולא מאפשר לו
לצאת לפעול

אם אנו מתגברים אנו בעצם חווים שהכח של היכולת שלנו של הכלים
שלנו יותר חזק מכח העצלות אז אנו חווים הצלחה ששוב משקפת
לנו את היכולות שלנו

כך הולך ונבנה בתוך עצמו המערכת בצורה אוטומטי אחרי שאנו חיים
כך, כך אנו חיים בפנים בעצם את צורת החיים שלנו בכל מעשה
ומעשה בחיים

**חויית הצלחה - הוא חוויה של התגברות על מכשול שמנע מהיכולת
להגיע לפעול וזו חווית הצלחה לחוות את ההתגברות על הכח
המתנגד שלא נותן ליכולות לצאת לפועל**

ככל שאדם יותר חווה חויות של הצלחה הוא מתמלא בציור פנימי
שהוא יוכל להצליח כלומר להגיע למטרה שמחייבת התגברות על
מכשולים וכל התגברות מוסיפה לו עוד חוויה של היכולת שלו

סיפוק [הגשמה עצמית]

הוצאה מהכח אל הפעול של היכולות שלנו, בעצם זה שהם יוצאים
מהכח אל הפעול ישנה הרגשה של סיפוק, הגשמה, זה ההרגשה
הטובה שיש לנו כשאנו מוציאים תוכנית לפעול גם אם אין התנגדות

במתני' באבות - אהוב את המלאכה - כתב הרע"ב דהבטלה מביאה לידי שמעום ושעמום מביא לידי חטא

מה הענין בזה דבטלה מביאה לידי שיעמום, למה?

בפשטות הכוונה היא שכל עוד ואדם לא עושה משהו הוא מרגיש שיעומם וכשהוא מתעסק הוא מתמלא ולא משתעמם

והנה אם ניקח אדם וניתן לו לעשות דבר שהוא בכלל לא מחובר אליו כגון לאסוף אורז עם יפנים, הוא הוא ירגיש יותר טוב מאשר לא היה עובד? ודאי שלא, כלומר שלא עצם המעשה גורם להרגשת סיפוק אלא מה כן?

מה שגורם לסיפוק הוא המעשה - שמוציא מהנח אל הפועל את היכולות שלי, כשיש לאדם יכולות הוא רוצה תוציא אותם לפעול כך הוא בטבע הבריאה ללא קשר כלל לבחירה של האדם, האדם יכול רק לקבוע לאן הוא מנתב את היכולות שיש בו או לברוח להתנגד לאותו כוח שורצה לצאת בעצם מהנח אל הפועל ואז ליפול לתסכול גדול מאוד

אבל את עצם היכולות לא האדם יוצר אלא הקב"ה נתן בו, והרצון להוציא אותם לפעול קיים בהם מעצם זה שאדם רוצה להוציא מהנח אל הפועל את עצמו, כל הבחירה של האדם היא לנתב את היכולות שיש בו לרוחניות [וכמבואר בגמ' בשבת גבי אדם שנולד במאדים שיש בו דחף לדם אז הוא יכול לנתב את זה או לרוצח או לטבח או למוהל עבירה, רשות, מצווה, אך אין לו אפשרות לבטל כלל את עצם הנח]

תשובה לשאלה למה נשאני עומד במדדים של העולם אני מריגש שווה ואם לא אני מריגש לא שווה

נחזור לענות על השאלה ששאלנו למעלה למה אם אני עושה אני מרגיש שווה ואם לא אני מרגיש לא שווה

בא נביא ב' ציורים וננסה לנתח אותם

ציור א'

אם ניקח אדם כמונו ונשים אותו ביפן לאסוף אורז הוא יעסוק בזה כל היום האם הוא יריגש טוב יותר מאם לא היה אוסף או שהוא יריגש סבל בזה שהוא אוסף הרי בעצם מצד מדדי ההצלחה שם לאסוף אורז זה עבודה מאוד חשובה

ציור ב'

להבדיל אדם יפני שאוסף אורז כל היום, למה הוא שמח מה יש בהרגשה שלו שהוא שמח? הרי הוא לא עומד בשום מדד ואין שם בכלל עולם של מדדים אין הם חיים,

מבואר שגם אדם שלא עומד בשום מדד של הצלחה ולא שותף לריצה אחר מעמד כסף הצלחה ועשייה מופרזת - ואולי דווקא הוא, יהיה אדם מאושר ומלא מה הסוד פה

התשובה הוא פשוטה

האדם מחפש להריגש סיפוק והנאה זה כל האדם [עי' עלי שור מערכת דעת עצמו - האדם מורכב א. מרצון להוציא לפעול יוכלות, ב. רצון להנאות ומניעת צער, כלומר רצון לעשות טוב ורצון להרגיש טוב ואכמ"ל ועוד חזון למועד בענין יסודי זה]

מה שהעולם המערבי עשה הוא עיוות את רצון האדם, בעצם כשאדם עושה מה שהוא אוהב, הוא מריגש סיפוק, והעולם המערבי עיוות את זה לתפיסה שאני מרגיש שווה

אדם שמוציא לפועל את היכולת שלו הוא מריגש סיפוק אם הוא יעשה את מה שהעולם רואה כהצלחה הוא ירגיש שווה - שיש לו אישור שהוא שווה, אבל לעולם לא ירגיש מסופק כי הוא לא הוציא לפועל את היכולות שלו אלא עשה את מה שהעולם דורש כדי שיהיה לו זכות קיום

סיכום

חלק א' - גילוי וביטחון ביכולות [הבנח]

שבכל אדם יש יכולות וכלים שאותם הוא צריך להעריך כלומר א. לגלות אותם ולאמוד אותם ב. לסדר אותם בתוך מערכת החיים שלו כל דבר איפה בא לידי ביטוי במערכת החיים שלו

כשאדם מגלה את היכולות שלו יש לו ביטחון בזה שהוא יכול להוציא לפועל את היכולות שלו הרי יש לו את היכולות ואין סיבה שהוא לא יצליח להוציא אותם לפועל וזה ביטחון שבא מכח ערך ולא ערך [שלו שווי אני שווה] מכח ביטחון מכח זה שהאדם משדר עוצמה וביטחון חיצוני שממילא מחסש שזה יקירין עליו פנימה

חלק ב' - הוצאת היכולות לפועל [בפועל]

בחלק של להוציא את היכולות שלנו מהכח אל הפועל יש את עצם הוצאת היכולות מהכח אל הפועל שנותן הרגשת סיפוק ומימוש עצמי

וכשיש משהו שמתנגד לזה שהיכולות שלנו יצאו לפועל ואנו מתגברים עליו אנו חווים הצלחה שהיא שאני חווים את עוצמת היכולות שלנו מול התחושה שדחפה לא לעשות אותה

כשאדם עובר את הווארסט למה יש לו הרגשת הצלחה? לא בגלל שזה קשה לכולם, כי גם אדם שיעלה לאוורטס ואף אחד בעולם לא ידע הוא גם יריגש כך.

ההרגשה היא הוצאה לפעול של יכולות כשיש התנגדות אז יש הרגשת הצלחה, שאדם חווה את עוצמת האני הערכי שבו לעומת התחושה שדחפה לא לעשות וככל שיש התנגדות גדולה יותר כך בהתגברות והצלחת ההוצאה לפעול של היכולות שלי אני מרגיש את חווית ההצלחה חזק יותר

שלבי המעשה בפנימיות האדם

כל הוצאה לפעול של דבר מורכבת מד' חלקים

- א. תכלית - קביעת מטרה שיש לנו את הכלים להגיע אליה
[בשונה משאיפה שהיא קביעת מטרה לאן אנחנו רוצים להגיע אך אין לנו כרגע את הכלים בפועל או את האפשריות בפועל כרגע להיות שם]
- ב. יכולות - זיהוי של הכלים שיש באישיות שלנו שבהם אנו יכולת להתקדם ולקדם את עצמינו
- ג. הזדמנות - האפשרות בפועל להוציא את הדברים מהכח אל הפועל, [כשיש את המסגרת שמאפשרת להוציא לפועל את היכולות וזה המקום של בחירת ישיבה, כולל וכו' שהקרקע של מתאימה להוציא בה לפועל את היכולת האלה]
- ד. חווית הצלחה או סיפוק - כשהיכולת יצאה לפועל - ההרגשה שבלב כשדבר יצא מכח אל הפועל והגיע לתכלית שלו ישנה

**חיות הצלחה שהיא חווייה של התגברות של היכולות שלי על
תחשות פנימיות שלא נתנו לה לצאת העצלות וכו' שבעצם
עמדו למנוע ממני את ההוצאה לפעול של היכולת שלי**

**[יכולות שאין להם התנגדות אין בהם חויית הצלחה אלא רק חווייה
של הנאת סיפוק כיון שלא הייתה פה התגברות כגון הנחת תפילין
ושמירת שבת אצלנו אין פה איזה התגברות בעשייה זו כיון שאין לה
התנגדות אלא רק הרגשת ההנאה של סיפוק והנאה, ולא התגברות,
אך אם אנו מוצאים שבת בזמן ר"ת ישנה חווייה של הצלחה ונאריך
בזה לקמן רק חשוב להפריד בין הדברים]**

עולם החוייה

**אחר שלמדנו והעמקנו בהבנת המושג ערך וכל החלקים שבו ואנו
ניגשים כרגע לעבודה המעשית יש נקודה שורשית מאוד שבלעדיה
צורת העבודה שונה לגמרי**

אפשר להכיר את היכולות ואפשר לחוות אותם

**האדם אפשר להכיא את היכולות בשכל בהבנה שלהם אבל הם לא
חדרו ללב וכל עוד והלב לא מחובר להרגשת הכיולות אותם חסר
העיקר מן הספר**

**נח החווייה הוא, עולם הרגש, שבו האדם מתחבר לדבר והוא נעשה
חלק ממנו, וזה שורש ענין הדעת [חכמה - הכרת הפרטים בינה =
הבנת דבר מתוך דבר, ודעת = תפיסת צורת מהות הדבר עד שהוא
נעשה מהאדם]**

אם נשים לב בצורה שאנו לומדים יש את השלב של החכמה - הכרת פרטי הסוגיא יש את הלב של הדעת תחילת הבנת פרט מסויים ואז ממילא נולד הבנת דבר מתוך דבר כולמר מתחילת להתחבר לנקודת הסוגיא הלב חווה את הנקודה [הגיון ליבי - הגיון לא נמצא בשכל הוא בלב , מה שנחשב הגיוני לאחד נחשב לא הגיוני בכלל לאחר] ואז מתלבשים כל פרטי הסוגיא על גבי אותה נקודה שהתפתחה ונוצרת צורה לסוגיא - זהו הדעת צורה ברורה של מהות הנושא שממנו יוצאים כל פרטי הדברים

כלומר שמכח הפרטים אני מוציאם את הנקודה ואז חוזרים ומבינים את הפרטים מכח הבנת שורש העניין ולא כפרטים שאין כלל קשר ביניהם

אבל העיקר הוא חיבור הלב למהות הענין ולזה אנו מכוונים בכל עבודתנו כאן לא לדעת בשכל את היכלות שלו אלא לחוות אותם בתוך ליבנו

מחמת יסודיות הענין - חשיבות עולם החוייה - והבלבול הגדול שיש בו נצטט את דברי הגאון מהרי"ל בלוח בספרו שיעורי דעת [עמוד צט] וז"ל והרחבנו מאוד ביסוד ענין זה בחוברת סוד האושר בחיים

והנה כבר עמדנו על תמיה אחרת בפרשה זו שגם מפרשי התורה העירו בזה והיא שציוהו לצאת השדה לצוד לו ציד ולהכין לו מהם מטעמים כאשר אהב בעבור תברכנו נפשו למה היה צריך לאלו המטעמים ומה יתן ומה יוסיף זה ליצחק אבינו קדוש עליון ברצותו לברך את בנו לפני מותו איזו שייכות יש לה לברכה אל המטעמים שהיה צריך עשו להביא ויש משיבין על זה כי יצחק ידע שאין עשו כדאי שתחול עליו הברכה ולכן ציוהו שיצוד לו ציד ויכין לו מטעמים

ועי"ז שיתעסק במצות כבוד אב יקבל מעלה ויהיה ראוי שתחול עליו הברכה ספורנו שם ד אבל אין די באר עוד בזה כי למה בחר דוקא במצוה זו ולא באחרת אם לא שהיה זה דרוש ליצחק בעבור תברכנו נפשו אמנם אמרנו זה כבר שכפי הנראה מן הכתוב דרושים היו לו המטעמים ליצחק כדי שיתעוררו אצלו רגשי שמחה וימצא במצב של רצון ורוחב לב שעיי"ז תצא הברכה בשלימותה וכענין שמצינו בספורנו על הפסוק וירח את ריח בגדיו ויברכהו שם ז וירח את ריח בגדיו להרחיב את נפשו בתענוג הריח וכו' ויברכהו כענין והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'אולם עדיין צריך ביאור כי הלא להתפלא ולהשתומם הוא יצחק אבינו שהיה במצב נעלה וקדוש ולעת זקנותו שכבר פסק יצה"ר ממנו האם צריך היה למטעמים ולהנאת הגוף בכדי לברך את בנו האם לא היה נמצא באותה המדרגה העליונה ובמצב של שירה ושמחה הדרושות למברך גם בלי מטעמים לאותו הגובה הדרוש לברכה שתצא בשלימותה ובכלל צריך להבין איך יכולים ואיך יכלו הנאות חומריות כאלו לפעול על נפשו הקדושה שהם ירחיבוה ויעלוה המטעמים החומריים להשפיע על הברכה שממקור הנפש מוצאה

וביארנו כי מסיפורי התורה אנו רואים ולומדים כי כמה שיגדל האדם ובאיזה מצב של קדושה וטהרה שיעמוד אי אפשר לו להפרד לגמרי מכל עניני החומר שלא להתחשב עמהם כי כל הכוחות והרגשות שנמצאים ופועלים באדם הקטן נמצאים גם באדם היותר גדול ונעלה הם נוטלים חלק בכל מעשיו ופעולותיו ודורשים את תפקידם מכל דבר אף היותר נשגב ומרומם ולכן גם ביצחק אבינו היו נמצאים באיזו מידה דקה מן הדקה כל הענינים וכל הכוחות והוא ידע והכיר בהם וכשרצה לברך וחפץ שהברכה תהיה בשלימותה שלזה היה דרוש שכל כוחותיו ועניניו החיים בו יעזרוהו ויסייעוהו לזה שרק אז תוכל

לפעול פעולתה במילואה ציוה לעשו לצוד ציד ולהכין לו מטעמים כי ע"י שיהנו מהם הכוחות הנמוכים שבנפשו יחפצו גם הם בברכה ויגדילו את כח השפעתה ואמנם הלא רואים אנו שענין הברכה מקושר עם כוחות הגוף והחומר ממה שמצינו שבשעת הברכה משים המבורך את ידו על ראש המתברך כי ההתקרבות הגופנית פועלת הרבה להתקרבות נפש המבורך למתברך בשעת הברכה וע"י סמיכת הידים נמסרת הברכה לראש המתברך ומתחזק כח השואת הברכה, וזה מפני שכל עניני הנפש של האדם אף היותר נעלים צריכים לחדור דרך כוחות הגוף שבהם מתלבשים כל הכוחות הנפשיים של האדם כל זמן שהוא מלוכב בחומר ועד כמה מקושר כח הברכה והשפעתה גם עם עניני הגוף ותנועותיו החמריים אף היותר קטנים נוכל להתבונן ממה שמספרת לנו התורה שכשחפץ יעקב להגדיל ברכת אפרים על ברכת מנשה שכל את ידיו והניח יד ימינו על ראש אפרים ומפרש הספורנו על הפסוק לא כן אבי כי זה הבכר שים ימיןך על ראשו שם מח יח וז"ל כי אמנם הסמיכה ביד תכוין הנפש אל מה שנשמך עליו כענין ויסמוך את ידיו עליו וכח הימין חזק מכח השמאל ותכוין יותר סמיכת הימין אל הימין ממה שתכוין אותה סמיכת השמאל אלרואים אנו שבהתקרבות גופנית במידה דקה כזו שנמצאת בסמיכת ימין יותר על שמאל אפשר להשפיע על מהלך כל הברכה ומידת השואתה ההפרש הדק מן הדק הנראה לעינינו שנעשה בנפש האדם להתקרב יותר למתברך בסמיכת הימין הלוחצת על הראש ביתר חזק, השמאל הוא באמת הפרש גדול מאוד במקום שמשם הברכה שופעת חה הרושם הקטן אצלנו מחזק ומגדיל את כח הברכה והשפעתה לאין שיעור וערך וזהו כי אף שענין הברכה הוא ענין נפשי נעלה ומרומם קשור בנשמתו של האדם שבשעת הברכה נפש האדם

מתרוממת ומאחדת בשורשה עם המקור שמשם נמשך שפע הברכה ומניע הוא את כוחות השפע להמשיך זרם ההטבה האלקית באמצעות נפש המברך למתברך בכל זאת הם עוברים דרך כוחות הגוף והחומר ומקושרים עמהם ולפי"ז מובן לנו שכוחות האדם אף החמריים נוטלים חלק בברכה ודרוש שכל כוחות האדם ימצאו במצב של שמחה והתעלות יתרה ויהיה מלאים אהבה למתברך שרק אז תצא הברכה ברצון גמור ומוחלט כי מכיון שכל עניני האדם ומעשיו יוצאים לפועל בהשתתפות כל כוחותיו שנוטלים חלק בכל לכן רק מצב כזה מסוגל לברכה כשכל כוחות האדם מוצאים סיפוקם ואז רק אז יוצאת הברכה מכל האדם מהסכמת והתאגדות כל כוחותיו ופועלת את פעולתה על המתברך ומכיון שגם באדם הגדול כיצחק אבינו היו חיים וקיימים כל הכוחות והוא בחכמתו הגדולה הלא ידע לחשב ולשער את הפרש שעושה כל רושם דק בשעת הברכה לכן כשחפץ שברכתו שבה היה צריך להעמיד ולכוון עם נבחר תהיה במלואה צוה לבנו להביא לו מטעמים לעדן ולהנות גם את הנפש הטבעית שאז תתרומם ותחפוץ גם היא בברכה וכח הברכה והשפעתה יהיו שלמים

ולפי האמת לא רק שאי אפשר לו לאדם להשריש מקרבו את כוחותיו הטבעיים ומוכרח הוא שימצאו בו כולם אלא גם דרוש וראוי הוא שכל כוחותיו יחיו בו כי רצון ה' בבריאת האדם היה שיהיה ויחיה דוקא במתכונתו זאת ורק האדם שכל כוחותיו ערים וחיים בו נקרא אדם שלם והתורה דורשת שהאדם בשלמותו היינו בכל כוחותיו יהיה כמו שצריך הוא להיות ויעשה מה שנפקד עליו לעשות ואין התורה דורשת מהאדם שימית כח אחד מכוחותיו ויחיה בלעדו כי מלבד שלא יעלה זאת בידו מפני שלא ניתנה היכולת לאדם לעקור כח מכוחות

**נפשו לבלי התחשב עמו כלל כי אם יכניעו במקום אחד יתפרץ אחר
עבור איזה זמן במקום אחר ביתר שאת וביתר עוז**

**הנה מלבד זה עד כמה שיעלה בידו לעקור נח מנחותיו הלא תחסר
נפשו ולא יהיה אדם שלם כי איננו ע"פ מתכונתו האמיתית שנקבעה
לו מה' ואדרבה כל מה שיגדל האדם מתגדלים ומתחזקים עמו בל
נחותיו ורגשותיו**

**כללו של דבר אי אפשר ואין ראוי לשום אדם לאבד נח
מנחותיו אלא עד כמה שיגדל האדם יגדלו עמו כל נחותיו
ורגשותיו וההפרש בין האדם הפשוט והאישי הנעלה הוא כי
אצל הפשוט כל נח ורגש המתעורר בו חי הוא בפני עצמו ואצל
הגדול כל עניניו מוארים ומוחדרים באור הדעת מתאימים
ומשלימים לנחות היותר נעלים וטהורים הנכללים ונמצאים
באדם הגדול עכ"ל**

**מבואר מהדברים שעולם הרגש הוא העולם שבו האדם חי כל ימי חייו
בכל מצב ואפי' האנשים הגדולים ביותר הרגש פועל אצלם, ויותר מזה
עולם הרגש שלהם הולך ומתפתח ככל שהם גדלים**

**א"כ אנו מכוונים את כל עיקר העבודה לא רק להכיר את הכלים
והיכולות שלנו אלא לחוות אותם ובכל הצלחה שלנו אני חווים את
היכולות ואת הרגשת הסיפוק יחד**

העבודה המעשית

**עבודה זו מתאימה למי שעצם עולם החוויה שלו בנוי טוב ורק רוצה
לשפר את המערכת ולהכיר אותה טוב יותר אמנם אדם שעצם עולם
החוויה שלו לא בנוי טוב [מחמת חסכים או כל דבר אחר] עבודה זו**

פחות תצליח וכדאי קודם לבנות את עצם החוויה ואז לפנות לעבודה זו

ניקח לנו מקום שקט עט ודף נחדור לעולם הפנימי שלנו ונענה על השאלות הבאות

א. תוכנית ושאיפה

נבדיל בין התכונות שלנו שיש לנו את הכלים לבצע אותם לבין השאיפות שאין לנו את הכלים להגיע אליהם היום רק שאנו שואפים להגיע [וזה ודאי הדרך לפתח את הכלים שיאפות] השאיפות שלי לאן להגיע [שאיין לי את הכלים להגיע לזה כרגע] התוכניות שלי [שיש לי את הכלים אליהם]

ב. יכולות – גילוי הכלים שיש בנו מכח כל מעשה שאנו עושים בא ניקח כל יום כמה מעשים שעשינו ונגלה איזה כלים יש בנו כגון לימוד, תפילה, חסד, לקום בבוקר, בזמן וכו' אבל המבט הוא איזה כלים זה מגלה בי ולא איזה מעלה יש בי מהם היכולות שלי

ג. הזדמנות

בא נבדוק האם משהו ממפריע לי בשטח להוציא מהנח אל הפועל את היכולות שלי כגון מקום הלימוד, צורת הלימוד וכו' האם יש לי מה לשפר ולסלק את המפריעים להוציא את הכלים שלי מהנח אל הפועל

**ד. חווית הצלחה - לחוות את ההתגברות שלנו על דברים שהיו לנו קשים
היום נכתב כמה מעשים שהיה לנו התנגדות פנימית לעשות אותה
והתגברנו ועשינו**

מעשים שהיה לי קשה לעשות היום והתגברתי ועשיתי

ה. חויית סיפוק

איזה כוחות הוצאת היום מהכח אל הפועל? ומה הם?

ו. יצירת ביטחון עצמי מכח הכרת הערך

**אם הצלחתי עכשיו להוציא מהכח אל הפועל את היכולות שלי האם אני
יצליח שוב או לא**

חיי חברה ממבט של ערך

**אני נוגעים עכשיו באחד הנקודות הכי חזקות שעוברות בראש של כל אחד
מבני הישיבות היום מקום החברה בחיים ובעיקר מול ערך ומעמד**

בא נתחיל את הסוגיא הזו

בא נשאל בחור ישיבה למה מיועדת חברה בשבילך

**להשתפשף בלימוד, להירגש שאני כמו כולם, לא להריגש לבד, להשתחרר,
לטייל, לחוות חוויות משותפות**

**כלומר חברה קיימת לתועלת, היא לא מספקת בניית האישיות אלא
מאפשרת להוציא לפעול את עצמי - עם האישיות שאיתה אני בא, זה מה
שיהיה לי בחברה**

ממילא ערך בכלל לא קשור לחברה אדם שלא מרגיש שווה מצד עצמו ומגלה את היכולות שלו, החברה ממש לא תספק לו את זה

בא נחזור לתפיסת הערך של העולם, שהיא - אני שווה בגלל שאני מצליח ומי קובע אם אני מצליח, - החברה א"כ המקום שיוצר את הערך שלי הוא החברה כי היא קובעת אם אני מצליח

אדם שחי בתפיסה כזו הוא ממש אומלל כידוע לכל אדם בר דעת

אמנם תפיסת ערך ממקום שבו אני מגלה את היכולות שלי עם עצמי שזהו הערך האמיתי וההצלחות הם רק תולדה של הערך הזה

לערך אין שום קשר לחברה, כי החברה לא עובדת לגלות מיהו האדם באמת אלא עם מה שהאדם בא לחברה עם היכולות שהוא מכיר בעצמו ורוצה להוציא אותם לפעול החברה היא מקום שיאפשר את זה

ממש חברה כשמה כן היא - "חברה בע"מ" שהיא שותפות של כמה אנשים יחד כשיש להם איזה אינטרס משותף כשכל אחד מעמיד את היכולות שלו לתועלת הצלחת החברה, וכשהיא מצליחה הוא מרוויח רווח אישי

לסכום :

חברה לא מעמידה לאדם ערך אמיתי - ואדם שמצפה מהחברה להכרה ביכולות שלו יתאכזב מהר מאוד

חברה לא מעמידה לאדם חויית הצלחה

היא מעמידה אפשרות להוציא לפועל את היכולת ולחוות עם עצמו הצלחות, וכן מעמידה לו יכולות של אחרים כדי שיאפשרו לו להתקדם

מעמד בחברה הוא דבר חשוב וחיוני - כל עוד והמטרה שלו היא לאפשר לי להוציא לפועל את היכולות שלו ולא כתחליף להרגשת ערך

מקום של חבר ביחס לערך

דיברנו עד עכשיו על ערך ביחס לחברה בא נדון על ערך ביחס לחבר

ישנו הבדל מהותי בין חברה לחבר, חבר הוא קשר אישי כשיש סיפוק הדדי
[יש קשר שתלוי סביב גורם מסויים אהבה שתלויה בדבר, ויש שהוא קשר
של נעימות בעצם - לא תלוי בדבר] ואיזה ערכים משותפים

חבר יכול למלאות לאדם, איזה קשר אישי של אנפיות עזרה הדדית החלפת
דעות וחוויות אישיות, וכשיש חבר מרומם גם לפתח את האישיות, אך
לבנות את עצם האישיות לפתח את הכח לחוות את הערך ולהכיר ביכולות
אין שום דרך לחבר לבנות

יש הרבה בחורים שסובלים מחוסר ערך עצמי וחישבם שאם יהיה להם חבר
טוב וכדומה יבנה להם הערך לאן תפיסה זו מובילה

כל זמן שהוא עוד לא מצא חבר כזה - הוא מתוסכל ומדוכא

וכשהוא מוצא חבר כזה נוצר - תלות - שגורם לו סבל רב, מה זה בעצם תלות
זה ליצור קשר עם אדם שלא יכול לספק את מה שאתה מחפש ממנו

אתה מחפש אצל הבחור הזה שהוא יחווה איתך את הערך שלך היכולות
וההצלחות שלך אבל הוא ממש לא יכול אין לו את הכלים לזה

כח הערך והחוויה בעצם נבנה בבית ההורים, [והערך בעיקר על ידי האבא]
כשילד גדל בית שבו האבא הכיר ביכולת שלו והכיר לו אותם [ע"י העמדתם
באור חיובי בהקשבה לכל ההצלחות של הילד והיכולות שלון] הולך ונבנה בילד
הציור הזה של הכרת היכולות שלו והכח לחוות את ההצלחות שלו

[אם אדם לא חווה את המקום הזה בבית הורים הדרך היחידה שלו לבנות את
זה הוא רק ע"י עצמו בסיוע מטפל רגשי אך לחבר, [ומעל גיל 20 גם לאבא
והאמא] אין דרך לבנות את הילד אלא רק ללות אותו בתהילך הטיפול שבו
הוא בונה את עצמו, אם רצונך להעמיק בהבנת מבנה הנפש בכלל ובנושא זה
בפרט עי' בספר הנפלא עולם מלא למו"ר הרב מנחם שווב שליט"א באריכות]

לסיכום

הנח לחוות ערך ויכולות - נבנה בבית ההורים וזה בעיקר תפקיד ההורים לבנות את העולם הרגשי של הילד ועל גביו את העולם הרוחני כלומר לבנות את האישות

חבר - יכול לגורם לאדם לפתח את האישיות שלו את הנח הזה ע"י עזרה הדדית בחיים שיתוף חוויות וכדומה אבל הוא לא יוכל לבנות ערך באדם שאין לו את הנחל הערך את עצמו לחוות עם עצמו את היכולות שלו

כשבחור מנסה למצוא בבחור אחר דמות שתעריך אותו- תכיר ביכולות שלו שהוא לא מכיר בהם עם עצמו נוצר תלות - שבו הגורם המספק לא יכול לעמוד בכלל בצורך שמחפש המסופק

חברה לא מספקת, בניית אישיות, ולא פיתוח אישיות, אלא מקום- להוציא לפעול את האישות שיש בי

המבט על נפילות ממקום של ערך

ההבדל בין כישלון לאכזבה

אכזבה הוא כשאדם יש בו יכולת בעצם להוציא מהנח אל הפועל רק שלא הצליח בפעול להוציא כישלון הוא או גילוי שאין יכולת או הפסקת היכולת

אחרי שביארנו את ענין הערך שהוא לאמוד את הכלים המיוחדים שה' נתן בנו שמשתקפים בכל מעשה טוב שלנו [ואפי' בכל רצון שלנו] בא נתבונן מה ההרגשה שלנו כשאנו לא מצליחים להוציא לפעול את היכולת שלנו, רגעים של נפילה, האם זה מוריד משהו מהערך שלנו?

הרבה מאוד אנשים מרגשים שכשהם לא מצליחים לעשות מצווה או מעשה טוב ויותר מזה כשנופלים בעבירה, שהם לא שווים בכלל ויש כאלה שמגדלים לעשות ותולים את הרגשת הנחיתות הזו בענין התשובה שבאמת היא ההפך הגמור מנחיתות

[נחיתות בעצם אומרת שאני לא יכול א"כ מה בכלל התביעה על מעשה העבירה הרי אני לא יכול

תשובה היא בעצם שאני יכול רק נפלתי עכשיו, וכמ"ש רבינו יונה וכמ"ש ר"י דמהלך התשובה הוא וה' נפח בי רוח חיים טובת שכל להכיר וידע מפניו וכו' וחתאתי

כלומר אני מכיר את היכולות הרוחניות שלי את הנפש שלי יש בי יכולת לגבור על זה ועכשיו נפלתי ונתתי לתאוה לגבור על הכלים שיש בי אבל אני מתחרט על זה ורוצה לחזור להיות מחבור ליכולת שלי לעבוד את ה' ולא לתת ליצר הרע לגבור עלי אבל היכולת שלי והכלים שלי קיימם תמיד, גם אם אני לא ישתמש בהם לעולם, כי הם מציאות בתוכי שה' נתן לי

אם אנו מבינים שערך הוא אומדן הכלים שה' נתן בי א"כ הערך של האדם בכלל לא נמדד לפי מה שהוא עשה בפעול אלא העשייה בפועל היא ההוצאה לפעול של היכולות והגילוי שלהם א"כ כשלא הצלחתי להוציא לפועל את היכולות שלי או נפלתי ועשתי הפות ממה ממה שצריך לעשות לא נפגע משהו בערך שלי בכלל אלא רק לא השתמשתי ביכולות שלי

מה אנחנו מרגישים באי הצלחה או בנפילה

אנו מרגישים כישלון או אכזבה

מה בכלל ההבדל ביניהם?

כישלון - הוא שהאדם מגלה שהוא בעצם ניסה לעשות משהו שאין לו שום כלי לעשות אותו או שהכלי שהיה לו התבטל באמצע תהליך העשייה וממילא הוא לא יכול להמשיך לעשות כרגע

אכזבה - שהכלים שאיתם אני מבצע את המעשיים קיימם בי רק שהיה לי משהו חיצוני [מהכלים] שמנע ממני להוציא לפועל את התוכנית [כגון אדם עייף היכולות שלו לעשייה קיימות בו רק אין לו את האפשרות כרגע לעשות כיון שהגוף עייף או שאין לו כרגע ספר אז היכולות ללמוד קיימות רק שכרגע אין לו את האפשרות להוציא אותם מהכח אל הפועל]

אך אם אין לאדם יכולות או שהופסקה היכולת באמצע העשייה אז ישנו כישלון כלומר או שהיכולת נגמרה באמצע העשייה או שמתחילה בעצם לא הייתה לו יכולת והוא גילה את זה שאין לו יכולת בזה שלא הייתה הצלחה בפעול

אכזבה- הפסקת ההוצאה לפועל אך הבכח נשאר

בראשית ל' י"א ספורנו כתב וז"ל ונכתב בגד מלה אחת כי היה ההריון לה בוגד כמו אכזב שפסק ההריון ממנה אחר שהתחיל כענין אחי בגדו כמו נחל כלומר ענין אכזבה הוא שבכח נמלא בעולם היכולות והכלים נמצאים רק הדבר לא יצא לפעול

אשה שאכזבה בהריונה = הוא שבעצם יש לה את כל הכלים להביא ילד רק הבית וולד לא יצר ילד והביא אותו לעולם אלא אכזב כולמר לא עמד בציייה ממנו להוציא לפעול את הכלים והכוחות שיש בו

ענין המכשול הפסקת היכולת

דברי הגמ' שהתורה נקראת "מכשלה"

והמכשלה הזאת תהיה תחת ידך בגמ' בגיטין מג. אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהם

וכתב רש"י וז"ל שאין אדם עומד על אמתותן עד שיכשל בהן להורות טעות ויכלימהו והוא נותן לב ומבין ועי' ברש"י שבת קכ. עד שאומרון ב וג' פעמים בשיבוש דהיינו טעמי תורה המוסתרין, ורש"י חגיגה יד. כשהתלמיד נכשל בשמועתו פעם ראשונה ושניה הוא נותן לב לעמד על שמועתו

מה מבואר מדברי הגמ' מה זה אלא א"כ נכשל בהם

כלומר אין אדם עומד אין יכולת ביד האדם להגיע בפעם אחת לנקודה הפנימית שבדין לטעמי תורה וממליא להורות שהרי כל ענין ההוראה הוא גילוי הנקודה הפנימית של הדין וממילא מדמים מילתא למילתא כיון שנקודת הענין וצורתו ברורה, וממילא ברור מה שייך למושג זה ומה לא שייך

[ישנה סתירה גדולה מהו המושג דעת, בתורה מבואר וידע אדם את חווה אשתו, ביאר רש"י דעת - חיבור, ומצד שני מבואר בירושלמי אמאי נוסח ההבדלה נמצא בחונן הדעת "אם אין דעת הבדלה מנין", כלומר שענין הדעת הוא לדעת להבדיל בן ב' ענינים, א"כ מהו דעת הבדלה או חיבור, והביאור הוא פשוט מהות ענין הדעת הוא חיבור להתחבר לפנימיות המושג ולהבין את מהותו וכשהוא ברור ממילא ישנה הבדלה בינו לבין מושגים אחרים אם אין דעת - אם אנו לא מתחברים להבנת עצם המושג, הבדלה מנין לא יהיה לנו את הכלים להבדיל בין מושג זה למושג אחר]

אלא א"כ נכשל - כלומר גילה שאין ביכולתו להגיע לנקודה בלימוד המושג בפעם הראשונה, ואז הוא מתעמק לייצר בלב שלו יכולות [מכח הסקרנות שנולדה מ"להורות טעות ויכלימהו והוא נותן לב ומבין"] ורק אז נוצרים בו הכלים לנגוע בנקודה הפנימית של המושג ולהורות

והעיר המשגיח הרה"צ רבי גדליה איזימן זצוק"ל הערה נוראה - שהתורה נקראת כאן "מכשלה" כלומר דבר שמעמיד מכשול כי בעצם זאת בחינת התורה בלמודה פעם ראשונה

כי הלימוד בפעם הראשונה אינו מאפשר לעומד על אמיתות הדבר, ורק אחר שלומד כמה פעמים מתגלה בו היכולת לעמוד על הנקודה מאמיתות של הדברים

והנוגע אלינו כשאדם מחובר ליכולת שלו הוא, והוא רואה שהוא לא הצליח להוציא לפועל את היכולת שלו הוא לא מרגיש כישלון - אין לי בכלל יכולות,

אלא הוא מרגיש מאוכזב [הרגשה של כאב על זה שלא יצא לפעול המטרה שלי, שיש לי את הכלים להוציא אותם לפעול, גם אם לא הצלחתי בגלל כל מיני סיבות או עצלות או סיבה חיצונית וכו']

אך אם אדם לא מחובר ליכולות שלו אז כשהוא לא הוציא לפועל איזה מחשבה שרצה לעשות הוא מרגיש כישלון - לא שווה כולם

וזה נכון כי אם אדם לא מחובר לכלים וליכולות שלו וכל ההצלחה היא רק אם המעשה הצליח או לא אז אין לאדם הזה בעצם כולם חוץ מההצלחה בפעול אבל אם ההצלחה היא הוצאה לפעול של יכולות ושל הכלים שלי, אז גם אל לא הצלחתי והרגשתי אכזבה, אבל לא כישלון כי יש לי את היכולת רק עכשיו לא הצלחתי

וכן הוא בכל ענין התשובה אם אדם לא מוצא בעצמו או את היכולות לעמוד מול העבירה והוא רק מתמודד במציאות, לא לעשות עבירה בלי מקום של חיבור בתוך עצמו ליכולות שלו ולכלים שלו, אז אם הוא נופל, הוא מרגיש שאין בו כולם זהו הוא נגמר, וזה ממש ההפך הגמור מתשובה, כל ענין התשובה הוא לחזור ולהיות מחובר ליכולות והכלים שלו ולכאוב על זה שלא הצלחתי לגבור על התאוה שעמדה מול היכולות והכלים שלי שמחברים אותי לרוחניות

אין שום קשר בין מצוות תשובה להרגשה שאני לא שווה מקור ההרגשה של לא שווה הוא רגשי נחיתות ללא שום קשר למצוות התשובה

[עי' עלי שור ח"א עמוד רה בהיות הטעות מצויה בדברים אלו ראוי להבהיר כאן שיש להיזהר לבל תתערבנה טעיות ותגובות שליליות בהבנת הדברים הנ"ל דקדוק במצוות אינו ענין לעצבנות ח"ו יראת העונש אינה תסביך של פחד, חרטה על עבירות אינה רגש נחיתות, לימוד מוסר אינו מדכא וקבלת עול

אינה מצמצמת. אם אדם שאינו בריא בנפשו ושכלו ניגש לדברים אלו הוא מתפיס בהם את עצבנותו ודכאונו, צמצום מוחו, והרגשת נחיתותו ועל כגון זה נאמר ישירם דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם, פשיעה היא לערבב ליקויי נפשו בעבודה, במקום להשתמש בעבודה כדי להיחלץ מהם]

ובזמן עצם העבירה היכולת קיימת רק שלא השתמשתי בהם, א"כ אין כאן ענין להתייאש, כי כל היאוש הוא שאין לי את היכולת אבל אם יש לי את היכולת רק שלא הצלחתי להוציא אותם לפעול אז אין כאן קשר כלל לייאוש העולה מהדברים אם אדם מחובר ליכולות שלו רק הם לא יצאו לפעול הוא חווה אכזבה שבה ההרגשה היא חבל שלא הצלחתי להוציא את הדבר שכל כך רציתי מהכח אל הפועל

כגון אדם שנכשל בעבירה - חבל שלא הצלחתי להוציא את היכולות שלי להתמודד עם היצר הרע מהכח אל הפועל ולהירגש קירבת ה' יש לי את האפשרות לעמוד בזה

אך אדם שלא מחובר ליכולות שלו וכל המדד שלו לערך הוא ההצלחה בפועל א"כ כשהוא נכשל ההרגשה היא כישלון, אין לי יכולות בכלל, אני לא יכול להתמודד, כי הנה עכשיו לא הצלחתי להתגבר, וזו הטעות, גם אם לא הצלחתי להתגבר עכשיו יש בי את היכולת להתגבר, רק היתה סיבה שלא הצלחתי כרגע בא נבדוק מהי הסיבה [מצב רוח, נותנים סביבתיים וכו']

עבודה מעשית לחוסר הצלחות

בא ניקח אי הצלחה שלנו מהיום שרצינו מאוד להצליח ולא הצלחנו או נפלנו האם יש לי את הכלים לעשות את מה שתכננתי לעשות או לא?

אם יש בי מהם הכלים ?

מה אי ההצלחה הזו אומרת עלי שאין לי יכולות בכלל או שלא הצלחתי להוציא אותם לפעול? [וממנ"פ אם אין לי את הכלים אין עלי תביעה לעשות בכלל, כי אין לי איך, ואם יש לי את הכלים אז אני לא נכשל אלא מתאכזב]

מה גרם לי לא להצליח להוציא לפעול את היכולות שלי ?

יש לי דרך למנוע את זה בפעם הבא ? איך?

מעשים כדי ליצור הרגשה של ערך

הרגשת קיום או הרגשת סיפוק

האם מעשה יכול ליצור ערך?

ישנה תפיסה אם אני לא עושה אני לא שווה, אם אני עושה אני שווה התפיסה הזו בעצם אומרת - האדם קיים רק אם הוא עושה אם הוא לא עושה הוא לא שווה משמע לא קיים

וזה טעות חמורה משתי סיבות

מעשה לא ממלא

מעשה לא יכול ליצור לעולם ערך באדם רק להדחיק ולברוח מהרגשת חוסר הערך שלו אך כשהמעשה ועעיסוק סביביו יגמרו הוא שוב יריגש חסר ערך כמו לפני כן - כי מעשה לא ממלא את האדם

אדם צריך להרגיש קיים ללא קשר למעשים שלו כלל

סיבה שניה כיון שקיום האדם לא קשור כלל למעשישים שלו גם אם אדם לא יעשה כולם כל היום הוא קיים והוא צריך להריגש את הקיום שלו בעצם

בספר זכרון למרן רבי יצחק הוטנר זצ"ל עמוד קכז כתב - וז"ל פעם בא אליו רופא שומר תורה ומצוות וביקש עצה שלא תיחלש אמונתו ותישבר רוחו בפגעו יום יום נגעים וסבל וצרות בהתעסקותו עם חולים השיב לו במעין של דיבורים השופעים מתוך הלב בכדי לחזקו ולאמצו עד שהרופא יצא בדמעות שלישי מרוב התרגשותו לשמע החוסן והדבקות בחיים, הדברים הללו נאמרו בתוך אותה שיחה טוען אתה שייסורי החיים מעיקים עליך אמנם באותו זמן האינך רואה עד כמה אותם בני אדם מעונים עצמם, נאחזים ונדבקים בחיים, ואינם רוצים למות, מוכרח אתה להודות אם כן שהחיים עצמם מהווים תענוג גדול מעל ומעבר למאורעותיהם והוא שיסוד היקום הוא חסד עולם חסד יבנה והוא הוא היוצר את תענוג החיים

משום זה כתב אף בהזדמנות אחרת הרי פשוט הוא שאם לא היה נמצא באדם יצר הקיום לא היה שום ענין בצער היסורין דמכיון שאין שום צער באיבוד עצמו שוב אין טעם לסבול יסורין ואין יסורין מעיקין אלא בגבולות החפץ בחיים ובגבולות של חפץ החיים הרי עצם החיים ועובדת הקיום אינו אלא תענוג ונמצא דכל עצמו של סבל ויסורין אינו אלא מצד תענוג החיים והיינו שמדה טובה מרובה מפני שכל הפורענות אינה אלא יניקה מטובת החיים

כך ביאר גם ענין פיקוח נפש לגבי מי שהעלה לבו שינא לאיזו תאוה והוא שעצם חיות האדם וחיבור גופו בנשמתו קשור בתענוג החיים אף שהוא בהעלם גדול ולא מורגש בבליטה מישהעלה לבו טינא הפסיד את טעמו בחיים כל תענוגו בחיים קשור אצלו במילוי תאוה מסויימת ובאין בידו למלאותו אזל לו תענוגו בחיים וחיותו ממילא מתנדפת למה"ד לנר שנלקח השמן ממנו מ י ל א ככה האור באין כוח מזין תענוג הוא המשאבה הממריצה את גלגלי ההיים ובהוספת דיבורים לאותו רופא המשיך הלא מכיר אתה שעסקין מביאים אותך במגע עם בעלי יסורים מרוכזים במקום אחד, בשעה אחת אתה דן עם החריגים לתענוג החיים, ואף הם נאבקים בכל עוזם על החיים, ויהודי יותר מכל אדם אחר נאחז בחיים זו תוצאה מאמונה עמוקה המושרשת בתשתית נשמתו של יהודי ואין הכונה לאמונה במובן שהעולם

חושבים באמונה המשתקפת בנענועים מרובים בשעת תפלה כונתנו היא לנחות טמירים בנפש האדם להאחזות בחיים שהוא ביטוי אדיר לנח אמונה נפשית

ממש דברים יסודיים ומחיים עד מאוד, עצם החיים הם תענוג ללא קשר
למעשים כלל וכל הסבל שבעולם הוא בעצם יניקה מנח עצם החיים כי
התענוג מעצם החיים גדול יותר מכל סבל שיהיה

[יסוד זה הוא נכתב ע"י כמה מגדלי עולם, עומק הענין והדרך להגיע להרגשה
זו מבוארת בס"ד בחבורת סוד האושר בחיים - הנאה מעצם החיים ואכמ"ל]

היסוד הגדול ביותר -

ישנם אנשים שעושים - כדי להרגיש קיימם,

ויש שקיימים ומתוך זה עושים

מה ההבדל המהותי ביניהם

אדם שעושה כי הוא מרגיש קיים ומנח הקיום שלו הוא מוציא לפעול את
היכולות שלו הוא מריגש - סיפוק

אדם שעושה כדי להרגיש קיים - הוא לא מרגיש סיפוק ולא מרגיש קיים, כיון
שהרגשת הקיום הוא עצם האדם ולא יכולה להיווצר מנח איזה מעשה חיצוני
אלא הוא משהו עמוק בעצם האדם

ולא יכול להרגיש סיפוק כי סיפוק הוא הרגשה שהנחות שלי יוצאים מהנח
אל הפועל וכל עוד והאדם עסוק בלהרגיש קיים בכלל הוא כלל לא מחובר
ליכולות שלו באמת

א"כ מהו מקום המעשים ובפרט קיום המצוות

מקום המעשים הוא - הוצאה מהנח אל הפעול של היכולת שלי

לכאורה דברינו נסתרים מיסוד החינוך הידוע שאחרי הפעולות נמשכות
הלכות ומשמע שמעשה יוצר משהו באדם ולא רק תוצאה

בא נעיין בדברי רבינו בחיי - הנה בגמ' בעבודה זרה (יז:) כל העוסק בתורה לבד דומה כמי שאין לו אלוה

כתב רבינו בחיי וז"ל [ויקרא יט ד'] לא תעשו לכם אני ה' אלהיכם. סיים כאן בשלושה פסוקים אני ה' אלהיכם וכן במצות הגר ובמצות מאזנים וקצת מצוות אחרות, והטעם בזה כי המצוות כולן אלהיות והמצוות המעשיות כולן עדות על האלהות, ולכן אמרו חז"ל (עבודה זרה יז ע"ב) כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה, כי מי שהיה עוסק בתורה תמיד ולא היה משתדל במצוות המעשיות אין לו שלימות כלל וקרוב הוא שיכפור כיון שאינו מעיד במעשיו על האלהות, והדעות האמיתיות אינן מתקיימות אלא בפעולות. ומטעם זה תזכיר התורה תמיד בסיפור קצת המצוות אני ה' אלהיכם: מבואר בדבריו יסוד נפלא דאין אפשרות לחזק ולקבוע בלב את הציור שנוצר מכח התורה אלא רק ע"י פועלות שהם מעשי המצוות שמחזקות את הציור שנוצר מכח הלימוד, ואם אדם לא מקיים את המצוות ורק לומד תורה א"כ הציור הוא רק בכח באופן שאין לו ציור ברור שיכול להציל אותו מכפירה ואדם כזה קרוב לכפירה, ממש מבהיל

כלומר אי אפשר לייצר ציור בלב ע"י מעשה ואי אפשר לקבוע ציור בלב בלי מעשה לכן נצרכים שניהם

יצירת הציור - ע"י המחשבה והדיבור וזהו יסוד לימוד התורה

חיזוק הציור וקביעתו - ע"י המעשים - וזהו יסוד המצוות

והנוגע לדברינו - המעשה הוא חיזוק ציור הלב ואם אין ציור ברור בלב אין למעשה מה לפעול והוא ממש בחינת מעשה קוף בעלמא

כש'אדם מלא בהכרת היכולות שלו ובציור ברור מה יש בו, כל מעשה שלו מוציא לפעול את היכולות שלו, ומחזק את הציור שלו בעוצמת היכולות וההצלחות שלו, וכך נצור בו עוד סיבה לעשיית מעשה נוסף שיחזק שוב את הציור וכך הולך הגלגל ומתחזק

לסיכום

מעשה אינו יכול למלאות אדם שמרגיש חסר ערך, בהרגשת שווי כל שהוא, אלא רק להדחיק את החוסר

מעשים אינם סיבת קיום האדם בעולם – גם אדם שלא עושה יש לו הרגשת קיום והוא חייב להיות מחובר אליה ומנח אותה הרגשת קיום יש בו רצון להוציא את עצמו מהנח אל הפעול והגדיל ולהרחיב את הרגשת הקיום שלו ע"י הוספת חוויות מנח המעשים

מטרת המעשה א. לעורר את הרגשת הלב ב. לחזק את הרגשת וציור הלב

נספח א'

ההבדל בין כבוד לערך

בפשטות נראה שאין כלל הבדל ביניהם והם מילים נרדפות

אך הנה כלפי בורא עולם מצינו בצורה חדה את ההבדל - שהכל ברא לכבודו,
כבד את ה' מאונך ועוד

ומצד שני איך כערכך ה' אלינו, איך ערוך לך א"כ נראה שיש ממש הבדל
מהותי כבוד ה' הוא מטרת הבריאה "לכבודי בראתיו" אך אין כלל מקום לערך
כלפיו יתברך

במתני' סוף סוטה משמת ר"ע בטל כבוד התורה, שר"ע היה דורש כתרי
אותיות, שאין דבר מיותר בתורה

מה הקשר בין זה שאין דבר מיותר בתורה, לכבוד בתורה, מה שייך זה שאדם
מכבד תורה לזה שאין דבר מיותר בתורה

ביאור הדבר הוא כך, כבוד - הוא כשהמכבד מבין שיש במתכבד מעלות שאין
בו והוא רוצה לקבל ממנו את ההשפעה הזו, אז הוא מעמיד אותו מעליו -
מכבד אותו, וממילא מקבל ממנו את ההשפעה וככל שהוא מכבד אותו כלומר
מבין שיש במשפיע עוד ועוד דברים לתת בו הוא מעמיד אותו בעוד נקודה
ובעוד ענין מעליו וממילא מקבל ממנו השפעה זו

ככל שאני מעמיד את הדבר המתכבד יותר במקום של השפעה עלי ויותר
קובע שכל מה שיש בו הוא יכול להשפיע עלי אני בעצם מכבד אותו יותר
ר"ע ראה שאין דבר מיותר בתורה, כלומר הוא העמיד את התורה במקום של
השפעה על הנימים הכי דקים שיש ועם הדקויות הגדולות ביותר, ומהמקום
הזה הוא מצא דרשות על כל דבר, כיון שכל דבר הכי דק בתורה נותן איזה
השפעה על האדם

וזהו בטל כבוד התורה אין עוד אנשים שמעמידים את התורה במקום הזה
מעליהם ברמה כזו שהתורה עם כל הדקויות הגדולות ביותר נמצאת במקום
השפעה

וזהו ענין כבוד ה', שאנו בחיים מעמידים את מלכותו יתברך מעלינו לקבל
ממנו את ההשפעה על כל צעד ושעל בחיינו

ערך - הוא קביעת שווי הדבר או קביעת מקומו מול דברים שנראים שווים לו כמו שביארנו בהרחבה לעיל

אדם צריך גם הרגשת ערך כלומר הרגשה של אדם עם יכולות וכלים והרגשת הצלחה בהתגברות

וגם הרגשת כבוד שבו נותנים לו את האשפרות בפעול לתת מהכלים ומהיכולות שלו

את הנח העריך את עצמו אדם מקבל בבית הוריו ע"י הערכת ההורים את היכולות שלו, וחווית ההצלחה שהם חוו איתו [ונכשזה לא נבנה בבית ההורים צריך להשלים את זה ע"י טיפול רגשי]

את הכבוד אדם מקבל בעיקר בבית עם האשה כשהיא מכבדת את בעלה היא מעידה אותו במקום שהוא יכול להשפיע מהיכולת שלו על הבית

אדם שתלוי בערך שלו באשתו ולא בכבוד, הם יהיו מתוסכלים, כיון שהאישה לא יכולה למלאות את בעלה במה שאין לה, היא צריכה ממנו שהוא יערך אותה, שהוא יקבע את ערכי הבית ע"י שהיא מכבדת אותו - להעריך אותה

אשה צריכה מבעלה ערך, קביעת שווי מעשיה ומעלתה, בעל צריך מאשתו כבוד- העמדה שלו במקום של השפעה בבית, אם בעל הוא בלי ערך עצמי זה מתכון לבלי סוף בעיות הוא צריך ממנה ערך והיא צריכה ממנו ערך ... זה בעצם יסוד ענין כיבוד הורים, כבוד התורה, כבוד ת"ח, ומעל הכל כבוד הקב"ה

להמעיד את הדבר במקום של השפעה, ההורים מערכים את הילדים והילדים מכבדים את ההורים נותנים להם את מקום ההשפעה עליהם כדי שיבנו אותם, יכינו את הכלי לקבלת השפע

והוא ממש יסוד בחיים שצריך לשים לב אליו איפה הענין הוא הכבוד ואיפה הענין הוא הערך ובהרבה מצבים בלבול בנקודה זו בשטח החיים הוא קריטי

[כמו שביארנו בקצרה לעיל, בין בעל ואשה בעל צריך מאשתו- כבוד אשה - צריכה מבעלה ערך, והארכנו בביאור כל פרטי ענין זה בחוברת בנין הבית הצורך הרגשי בין בעל ואשה ובשאר הצרכים הרגשיים]

נספח ב'

ההבדל בין גאווה להערכה עצמית

רבים שואלים מה ההבדל בין גאווה להערכה עצמית בשטחיות זה נראה שבעצם יש פה איזה הכשר לגאווה כיון שאדם צריך להריגש טוב ואדם מריגש טוב כגאוותן רק שזה אסור אז החליפו את המילה מגאווה להערכה עצמית, וזה ממש לא נכון

בא נפתח סוגיא זו כדרכנו להגיד נכון את המושג וממילא הכל ברור

בתורה גאווה מוגדרת "זרם לבבך ושכחת" ובגמ' בסוטה נלמד מכאן ענין הגאווה ומסיפה הגמ' דבזה אומר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת

וצ"ב אמאי רק על גאווה אומר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בכפילה אחת ולא נאמר כן על כל עבירה שפילה אחרת

ומהו ביאור הלשון הזה לא יכולים לדור בכפיפה אחת

ביאור הדבר כן הוא כשאדם חוטא בוא בעצם נותן תאוה ולדחף את המילוי שהוא רוצה ממנו אך אין כאן כלל התעסקות עם היכולת שלו כלל ועם הכלים שלו, הוא נותן שחרור לדחפים שלו עם כל העוצמה שלהם אך לא מתעסק כלל עם הכלים שלו עצמם

כשאדם מתגאה הוא בעצם אומר שכל הכלים שיש בו הוא עשה אותם "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" כלומר אני יצרתי את הכלים שלי ואת היכולות שלי לא שנתן לי אותם בורא עולם אלא "לי יאורי ואני עשיתני"

אז הוא בעצם מנתק מעצמו את הקב"ה הוא בעצם מנתק את הקב"ה מהכלים שהוא נתן בו, וא"כ אין הקב"ה והוא יכולים לגור בכפייה אחת בתוך עולם אחד

הוא הוציא את הקב"ה לגמרי הועלם שלו כי אם אני יצרתי את הכלים שלי ולא שניתן לי רק בחירה להשתמש בהם אך ממש לא ליצור אותם "כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל" הקב"ה נתן לי את הכלים בבכל ואת הכח להוציא אותם לפעול לי יש בחירה לאן לנתב אותם

א"כ אין כאן ענין לגאווה מה זשייך אלי זה שינתן לי כלים אלו ולאחר כלים אחרים וכי אני יצרתי את הכלים שיש בי שאני יכול לומר שיש בי מעלה על השני בגלל שיש לי אותם ואין לו הרי לא אני יצרתי אותם

א"כ ההבדל הוא ממש מזרח ומערב

הערכה- אומדן של הכוחות שה' נתן בי והיכולות שלי ועבודה על עצמי להוציא אותם לפעול בתוך מערכת החיים הרוחניים

גאווה - הכוחות שיש בי הם שלי [ולא הופקדו אצלי מבורא עולם]

ונסיים בציטוט מדברי הגאון האדר"ת בספר זכר למקדש (עמוד 33) "אם כי לפעמים הרבה אני רואה שוב כשרונותי ומעלות המעטות שבי אבל ב"ה איני נפעל מזה להתגאות על ידי זה"